

SỰ CHUYỂN DỊCH CỦA HẠ LƯU SÔNG LA TINH

PHAN TRƯỜNG NGHỊ

Từ xưa, sông La Tinh ở Bình Định đã làm ranh giới thiên nhiên cho Phù Mỹ và Phù Cát. Hạ lưu của nó thường xuyên biến đổi dòng, làm các thôn ven bờ của nó cũng biến động theo, lúc thì ở bờ Bắc, lúc thì ở bờ Nam.

1) Lần biến đổi dòng năm 1830 thời Minh Mạng:

Xét 5 ấp lân cận nhau của xã Sơn Quả huyện Phù Ly thời Gia Long, là Chánh Hội, Xuân Hòa, Phú Hội, Phú Lương, và Phú Lương Đông. Khi Minh Mạng chia Phù Ly làm 2 huyện Phù Mỹ và Phù Cát, bãi bỏ xã, nâng ấp lên làm thôn, địa bạ năm 1839 ghi nhận 5 ấp trên đã cải làm các thôn:

+ ấp Xuân Hòa cải làm thôn Cảnh An, ấp Phú Hội cải làm thôn Phú Hội, ấp Phú Lương cải làm thôn Phú Lương, ấp Phú Lương Đông cải làm thôn Phú Thực. Cả 4 thôn này thuộc tổng Trung Bình huyện Phù Mỹ, là tổng gồm các làng nằm ở bờ Bắc sông La Tinh

+ ấp Chánh Hội cải làm thôn Chánh Hội thuộc tổng Trung Định huyện Phù Cát, là tổng gồm các làng nằm ở bờ Nam sông La Tinh.

Với hiện trạng mà địa bạ năm 1839 liệt kê, Đại Nam Nhất Thống Chí bản Tự Đức, cũng như Viêm Giao Trung Cổ Ký ghi nhận miếu thờ Tráng Bang hầu thuộc huyện Phù Cát.

2) Lần biến đổi trước thời Đồng Khánh:

Theo Đồng Khánh Địa Dư Chí biên soạn năm 1887, 5 làng trên đều thuộc tổng Trung Thành, là tổng gồm các làng nằm ở bờ Bắc sông La Tinh. Bấy giờ thôn Phú Lương cải thành Phú Diễn, thôn Phú Thực cải thành Phú Đa.

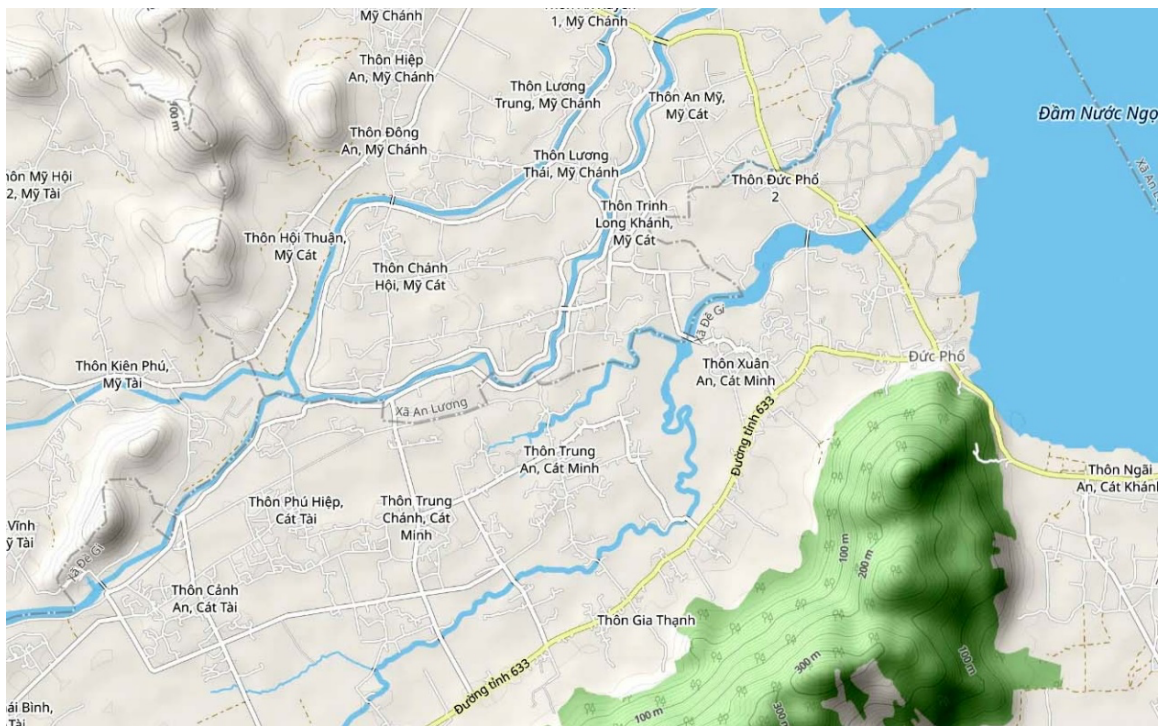
Lần đổi dòng này chưa rõ vào năm nào, nhưng Đại Nam Nhất Thống Chí bản Duy Tân khắc in năm 1910, ghi nhận Miếu thờ Tráng Bang hầu thuộc huyện Phù Mỹ:

壯邦侯祠在符美縣政會村. 神姓朱諱佐安

(Tráng Bang hầu từ tại Phù Mỹ huyện, Chánh Hội thôn. Thần tánh Chu húy Tá An)

3) Lần đổi dòng quãng nửa đầu thế kỷ XX:

Trước đôi dòi của thiên nhiên, đúng như người xưa đã nói: Con người trải qua 30 năm, ít nhất một lần thấy biển xanh hóa thành ruộng dâu. “Tam thập niên vi nhất, thương hải biến vi tang điền”. Kalmaegi đã qua, thấy con người quá nhỏ bé trước cuồn phong.

Hạ lưu sông La Tinh ngày nay See less

PHAN TRƯỜNG NGHỊ.